

Страсбург, 11.12.2018 г.
COM(2018) 845 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ И СЪВЕТА**

**Седемнадесети доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински
Съюз на сигурност**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ е седемнадесетият доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност. Той обхваща развитието в две основни насоки: борбата с тероризма, организираната престъпност и средствата, които ги подкрепят, и укрепването на нашите защитни механизми и изграждането на устойчивост по отношение на тези заплахи. През последните месеци Европейският парламент и Съветът постигнаха значителен напредък по редица законодателни приоритети. Въпреки това все още предстои да бъде постигнато политическо споразумение за голям брой важни приоритетни досиета, а съзаконодателите трябва да положат допълнителни усилия. Следващите избори за Европейски парламент ще се проведат през май 2019 г., като времето е от съществено значение за изпълнението на неприети приоритетни предложения, представени от Комисията за завършването на Съюза на сигурност, както призова председателят Жан-Клод Юнкер в своята реч за състоянието на Съюза през 2018 г.

На заседанието на Европейския съвет¹ на 18 октомври 2018 г. лидерите на ЕС потвърдиха отново ангажимента си за укрепване на вътрешната сигурност на Съюза, като признаха, че през последните години е постигнат реален напредък за укрепване на вътрешната сигурност чрез по-добро сътрудничество, конкретни мерки на място и приемането на голям брой правни текстове. Въз основа на това Европейският съвет призова за напредък по текущите законодателни предложения на Комисията за предотвратяване, реагиране и възпиране на кибератаки, предотвратяване на разпространението на терористично съдържание онлайн, осигуряване на бърз и ефективен трансграничен достъп до електронни доказателства, улесняване на достъпа до финансова информация и подобряване на оперативната съвместимост на информационните системи и базите данни. Настоящият доклад посочва актуалното състояние на преговорите по тези важни инициативи, като призовава съзаконодателите да работят за бързото им приемане (вж. също така списъка на всички инициативи в рамките на Съюза на сигурност в приложение I). Европейският съвет призова и за разглеждане на инициативата на Комисията за разширяване на компетентността на Европейската прокуратура с цел включване в нея на борбата срещу трансграничните терористични престъпления и за Комисията е важно да се проучат ползите от този подход. Освен това държавните и правителствените ръководители подчертаха значението на защитата на демократичните системи на Съюза и борбата с дезинформацията в контекста на предстоящите европейски избори. На следващото заседание на Европейския съвет на 13 и 14 декември 2018 г. ще се разгледа и разпространението на кампании за дезинформация, което представлява огромно предизвикателство за демократичните системи и изисква спешни действия, за да се осигурят преди всичко свободни и честни избори на европейско и национално равнище. С оглед на това, настоящият доклад взема под внимание напредъка, постигнат по отношение на гарантирането на устойчивостта на изборния процес в рамките на Съюза.

В своята съвместна декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2018—2019 г.² председателите на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията определиха защитата на сигурността на гражданите на ЕС като един от най-големите

¹ <https://www.consilium.europa.eu/media/36775/18-euco-final-conclusions-en.pdf>

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/joint-declaration-eu-legislative-priorities-2018-19_en.pdf

приоритети. Трите институции поеха ангажимент да обработват предложенията в рамките на Съюза на сигурност като спешни приоритетни досиета, които трябва да бъдат приети преди края на текущия законодателен мандат. Въз основа на напредъка, постигнат през последната година, работата трябва да продължи и Комисията призовава съзаконодателите да положат повече усилия при преговорите.

Комисията очаква приемането от страна на Европейския парламент на доклад относно констатациите и препоръките на Специалната комисия относно тероризма, планирано за 12 декември 2018 г. Докладът ще бъде важен принос към работата по борбата с тероризма и по-нататъшното развитие на Съюза на сигурност.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРИОРИТЕТИ

През последните месеци съзаконодателите постигнаха значителен напредък по редица законодателни приоритети, по-специално за укрепване на Шенгенската информационна система, относно Акта за киберсигурността и относно непаричните платежни средства. За голям брой важни приоритетни досиета обаче все още не е постигнато политическо споразумение и са необходими допълнителни усилия, за да се гарантира приемането им преди изборите за Европейски парламент (вж. също така списъка на всички инициативи в рамките на Съюза на сигурност в приложение I).

1. По-надеждни и по-интелигентни информационни системи за управление на сигурността, границите и миграцията

Комисията приветства добрия напредък, постигнат от Европейския парламент и Съвета по законодателните предложения за постигане на **оперативна съвместимост на информационните системи на ЕС** за управление на сигурността, границите и миграцията³. Предложенията ще предоставят на граничните служители, имиграционните служители и служителите на правоприлагащите органи на държавите членки точна и надеждна информация, както и способността да разкриват използването на множество самоличности и да се борят с измамите с фалшива самоличност. Тристранните срещи бяха проведени на 24 октомври 2018 г., 15 ноември 2018 г. и 27 ноември 2018 г. В съответствие със съвместната декларация, Комисията призовава съзаконодателите да постигнат политическо съгласие по време на следващата тристранна среща на 13 декември 2018 г.

Оперативната съвместимост на информационните системи ще включва **Визовата информационна система**. Продължава работата в Европейския парламент и в Съвета по законодателното предложение от май 2018 г.,⁴ което цели да се даде възможност за по-задълбочени цялостни проверки на кандидатите за виза, да се отстранят пропуските, свързани със сигурността, посредством по-добър обмен на информация между държавите членки и да се гарантира пълна оперативна съвместимост с други бази данни на равнище ЕС. Комисията призовава съзаконодателите да приемат своите мандати за водене на преговори възможно най-скоро с оглед постигане на съгласие по това досие по време на текущия мандат на Европейския парламент.

След като бъде одобрена, оперативната съвместимост на информационните системи също ще даде възможност за пълно използване на предимствата на **укрепената Шенгенската информационна система**, приета от съзаконодателите на 28 ноември 2018 г.⁵

Оперативната съвместимост следва също да включва предложеното⁶ разширяване на обхвата на **Европейската информационна система за регистрите за съдимост** с включването на граждани на трети държави. В предложението се предвижда създаването на централизирана база данни, която ще позволи бърза проверка на това дали някоя държава членка разполага с информация за присъди на гражданин на

³ COM (2017) 793 final, 12.12.2017 г., COM (2017) 794 final, 12.12.2017 г., COM (2018) 478 final, 13.6.2018 г., COM (2018) 480 final, 13.6.2018 г.

⁴ COM(2018) 302 final, 16.5.2018 г.

⁵ COM(2016) 881 final, 21.12.2016 г., COM(2016) 882 final, 21.12.2016 г., COM(2016) 883 final, 21.12.2016 г.

⁶ COM(2017) 344 final, 29.6.2017 г.

държава извън ЕС. Комисията призовава съзаконодателите да приключат преговорите по тази приоритетна законодателна инициатива на следващото тристранно заседание на 11 декември 2018 г.

Оперативната съвместимост на информационните системи ще включва и Евродак. Предложението на Комисията за укрепване на системата **Евродак**⁷ ще разшири обхвата ѝ, като тя ще включва не само определянето на кандидати за убежище, но и на незаконно пребиваващи граждани на трети държави и лица, които влизат незаконно в ЕС. Наскоро Комисията посочи предимствата от приемането на това предложение като едно от петте предложения в рамките на общата европейска система за убежище, по които скоро ще бъде постигнато съгласие⁸. Тези предложения следва да бъдат приети преди изборите за Европейски парламент.

За да бъдат осигурени по-надеждни и по-интелигентни информационни системи за управление на сигурността, границите и миграцията, Комисията призовава Европейския парламент и Съвета:

Приоритети в рамките на съвместната декларация:

- да постигнат споразумение относно законодателните предложения за **оперативна съвместимост** до края на тази година;
- да постигнат споразумение относно законодателното предложение за разширяване обхвата на **Европейската информационна система за регистрите за съдимост** с включването на гражданите на трети държави до декември 2018 г.;
- да приемат законодателното предложение за **Евродак**, по което предстои да бъде постигнато споразумение, преди изборите за Европейски парламент.

Други:

- да приемат своите съответни мандати за водене на преговори възможно най-скоро по законодателното предложение за укрепване на **Визовата информационна система**.

2. Укрепване на сигурността чрез засилено управление на външните граници

Силната и надеждна защита на външните граници е предпоставка за сигурност при свободното движение без контрол по вътрешните граници. Защитата е съвместна задача на държавите членки, които трябва да гарантират управлението на своите външни граници, както в свой собствен интерес, така и в интерес на всички, с помощта на **Европейската агенция за гранична и брегова охрана**. В отговор на заключенията на Европейския съвет от юни 2018 г.⁹ през септември 2018 г. Комисията предложи¹⁰ по-нататъшно консолидиране на европейската гранична и брегова охрана, за да се предостави на агенцията по-надежден и постоянен капацитет за подкрепа. В предложението на Комисията се запазва основната отговорност на държавите членки за

⁷ COM(2016) 272 final, 4.5.2016 г.

⁸ „Управление на миграцията във всичките ѝ аспекти: Напредък по Европейската програма за миграцията, COM (2018) 798 final, 4.12.2012 г.

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf>

¹⁰ COM(2018) 631 final, 12.9.2018 г.

защита на външните граници, но агенцията ще получи необходимите инструменти за подсигуряване на тази защита с постоянен корпус от 10 000 гранични служители. Неговото постепенно, но бързо създаване ще усил незабавно колективната способност на ЕС за защита на външните граници и за ефективно извършване на връщанията от ЕС.

По време на заседанието на Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 6 декември 2018 г. беше постигнат частичен общ подход относно връщането и външните аспекти на предложението на Комисията. Въпреки това ще е необходимо да се засили работата по всички аспекти на предложението, с оглед на това да се получи мандат във възможно най-кратък срок през януари за започване на тристранните разговори с Европейския парламент. В Европейския парламент докладът на Комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи се очаква да бъде приет през януари 2019 г. Това предложение е ясен приоритет за Европейския съюз и Комисията призовава Европейския парламент и Съвета да приемат предложеното законодателство по време на текущия мандат на Европейския парламент.

С цел укрепване на сигурността чрез засилено управление на външните граници Комисията призовава Европейския парламент и Съвета:

Инициативи в рамките на речта за състоянието на Съюза през 2018 г.:

- да приемат възможно най-скоро своите пълни мандати за водене на преговори по законодателното предложение за укрепване на **европейската гранична и брегова охрана**, за да приемат законодателството по време на текущия мандат на Европейския парламент.

3. Предотвратяване на радикализацията

В ход са преговорите в Съвета по предложението за регламент относно **терористично съдържание онлайн**, предложен от Комисията по време на речта за състоянието на Съюза през 2018 г.¹¹. Целта му е да предостави ясна, хармонизирана правна рамка за предотвратяване на злоупотребата с доставчици на хостинг услуги за разпространението на терористично съдържание, като същевременно гарантира пълна защита на основните права. Предложеният регламент е в отговор на спешни искания както от Европейския съвет,¹² така и от Европейския парламент¹³. Комисията приветства приемането на общ подход на заседанието на Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 6 декември 2018 г. Комисията настоятелно приканва Европейския

¹¹ COM(2018) 640 final, 12.9.2018 г.

¹² На своето заседание, проведено на 22—23 юни 2017 г., Европейският съвет призова секторът „да развива нови технологии и инструменти за подобряване на автоматичното откриване и премахване на съдържание, което подбужда към терористични нападения. При необходимост това следва да бъде допълнено от съответните законодателни мерки на равнище ЕС“. Европейският съвет от 28 юни 2018 г. приветства „намерението на Комисията да представи законодателно предложение за подобряване на откриването и премахването на съдържание, което подбужда към омраза и към извършване на терористични актове“.

¹³ В своята резолюция от 15 юни 2017 г. относно онлайн платформите и цифровия единен пазар Европейският парламент настоятелно призова засегнатите платформи „да засилят мерките за борба с незаконното и вредното съдържание“, а Комисията да представи предложения за преодоляване на тези проблеми.

парламент да ускори работата си по настоящото предложение с оглед на приемането му в рамките на настоящия законодателен мандат.

Успоредно с това Комисията продължава изцяло да подкрепя държавите членки и доставчиците на хостинг услуги в усилията им да се справят с терористичното съдържание онлайн. **Интернет форумът на ЕС** ще продължи да насърчава доброволното сътрудничество между държавите членки и доставчиците на хостинг услуги и действията за намаляване на достъпността на терористичното съдържание онлайн и за предоставяне на възможности на гражданското общество да увеличи обема на ефективните алтернативни послания онлайн. Четвъртата министерска среща на интернет форума на ЕС се състоя на 5 декември 2018 г. По време на срещата се направи преглед на напредъка през последните дванадесет месеца по отношение на премахването на терористично съдържание от интернет.

Комисията също така продължава да **подкрепя предотвратяването на радикализацията в държавите членки**. В първото си заседание във Виена на 24 октомври 2018 г. управителният съвет за действия на Съюза по предотвратяване и противодействие на радикализацията¹⁴ постигна съгласие относно годишните стратегически насоки за действия и инициативи на равнището на ЕС за 2019 г. Стратегическите приоритети се основават на информация от специалисти (заключения от конференцията на високо равнище на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията и пленарното заседание на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията от 11 и 12 октомври 2018 г.), изследователи (научноизследователската конференция на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията от 17 октомври 2018 г.), други европейски мрежи и инициативи (като по-конкретно Европейската мрежа за стратегическа комуникация), както и на принос от страна на създателите на политики.

Като част от работната програма за 2018 г. на **фонд „Вътрешна сигурност“** за полицейско сътрудничество и предотвратяване на престъпността, на 28 ноември 2018 г. Комисията отправи покана за представяне на предложения за целево финансиране в размер на 5 милиона евро за предотвратяване и противодействие на радикализацията, насочени към приоритетни области, определени от експертната група на високо равнище на Комисията по въпросите на радикализацията: обществената ангажираност, местното измерение, многоведомствения подход и младежта.¹⁵ Освен това организациите на гражданското общество, които се стремят да противодействат на терористичната пропаганда чрез предоставянето на положителни алтернативи, ще бъдат подкрепени с финансиране от ЕС чрез Програмата за овластяване на гражданското общество, по която са заделени средства в размер на 12 милиона евро за обучение и финансиране на партньорите от гражданското общество за организиране на кампании за противодействие на терористичната пропаганда онлайн.

С цел предотвратяване на радикализацията Комисията призовава Европейския
--

¹⁴ С(2018) 5345, 9.8.2018 г.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/isfp-2018-ag-ct-rad;freeTextSearchKeyword=;typeCodes=1;statusCodes=31094501,31094502;programCode=ISFP;programDivisionCode=null;focusAreaCode=null;crossCuttingPriorityCode=null;callCode=Default;sortQuery=openingDate;orderBy=asc;onlyTenders=false>

парламент:

Инициатива в рамките на речта за състоянието на Съюза през 2018 г.:

- да приеме приоритетно своя мандат за водене на преговори по законодателното предложение за предотвратяване на разпространението на **терористично съдържание онлайн**, за да приеме законодателството по време на текущия мандат на Европейския парламент.

4. Справяне с дезинформацията и гарантиране на устойчивостта на изборния процес

Както беше поискано от Европейския съвет през юни 2018 г., Комисията и върховният представител, в сътрудничество с държавите членки, представиха на 5 декември 2018 г. **план за действие**¹⁶ с допълнителни конкретни предложения за координиран отговор от страна на ЕС на **предизвикателството, свързано с дезинформацията**, включително подходящи мандати и повече ресурси за съответните екипи за стратегическа комуникация на Европейската служба за външна дейност.

Освен това Комисията внимателно следи изпълнението на действията за справяне с дезинформацията, обявени в съобщението ѝ от април 2018 г. относно борбата с онлайн дезинформацията.¹⁷ На 16 октомври 2018 г. първоначалните участници се присъединиха към **Кодекса за поведение във връзка с дезинформацията** за онлайн платформите и сектора на онлайн рекламата. Те включват трите основни платформи (Facebook, Google/YouTube, Twitter) и доставчика на интернет браузъра Mozilla, плюс търговските асоциации, представляващи други онлайн платформи и рекламния сектор. Кодексът съдържа 15 поети ангажимента, които са разгледани в пет глави: 1) контрол над рекламното позициониране; 2) политическа реклама и тематично ориентирана реклама; 3) интегритет на услугите; 4) оправомощаване на потребителите; и 5) по-силни позиции на научноизследователската общност. Комисията ще извършва внимателно и непрекъснато наблюдение на изпълнението на Кодекса през първите 12 месеца, по-специално с оглед на изборите за Европейски парламент през 2019 г.¹⁸ Ако прилагането и въздействието на Кодекса за поведение се окажат незадоволителни, Комисията може да предложи по-нататъшни мерки, включително от регулаторно естество.

С цел да се гарантира **устойчивостта на изборния процес**, Комисията внесе редица инициативи за справяне със заплахата от атаки срещу изборната инфраструктура и информационните системи на предизборните кампании, както и с риска от злоупотреба с лични данни с цел съзнателно да се повлияе на резултата от изборите за Европейски парламент. На 12 септември 2018 г. Комисията прие съобщение за гарантиране на свободни и честни избори¹⁹ и Препоръка относно мрежите за изборно сътрудничество, прозрачността онлайн, защитата от инциденти в сферата на киберсигурността и борбата с кампаниите за дезинформация във връзка с изборите за Европейски парламент. Мрежата за сътрудничество на европейските избори ще осигури форум за координиране на изпълнението на препоръката, а заключенията на Съвета по тези мерки са планирани за началото на 2019 г.

¹⁶ JOIN (2018) 36, 5.12.2018 г.

¹⁷ COM(2018) 236 final, 26.4.2018 г.

¹⁸ COM(2018) 794, 5.12.2018 г.

¹⁹ COM(2018) 637 final, 12.9.2018 г.

Заедно със съобщението и препоръката, Комисията също така представи насоки относно прилагането на законодателството на ЕС за защита на данните, целящо да подпомогне съответните участници при прилагането на задълженията за защита на данните съгласно правото на ЕС в контекста на изборите²⁰, както и **законодателно предложение за целево изменение на регламента от 2014 г. относно финансирането на политическите партии**²¹. Комисията по конституционни въпроси на Европейския парламент гласува своя доклад на 6 декември 2018 г., а на пленарното си заседание Европейският парламент предстои да приеме своя мандат за водене на преговори по време на сесията през декември 2018 г. Комисията призовава Съвета да приеме своя мандат за водене на преговори през декември 2018 г., така че и двамата съзаконодатели да могат да започнат тристранните срещи без отлагане, за да може да се гарантира, че предложените целеви изменения са въведени навреме за изборите за Европейски парламент през 2019 г.

На 15 и 16 октомври Комисията организира **конференция на високо равнище относно заплахите от кибератаки, свързани с избори**, целяща да информира текущата работа на Европейската комисия за подобряване на сигурността и устойчивостта на изборните процеси срещу постоянно развиващите се кибернетични заплахи. Конференцията събра водещи специалисти от цял свят, които да обсъдят как най-добре да се предприемат последващи мерки по съществуващи инициативи. Конференцията беше последвана от семинар на високо равнище за държавите членки, организиран с цел да се съберат националните изборителни комисии и длъжностните лица, работещи в сферата на киберсигурността. Това бе първият случай, в който изборителните органи и органите в областта на киберсигурността се срещнаха, за да обсъдят най-добрите начини за справяне със заплахите от кибератаки, свързани с избори.

По време на **колоквиума за основните права**, състоял се на 26 и 27 ноември 2018 г., се събраха високопоставени национални и европейски политици, представители на академичните среди и представители на гражданското общество, медиите, международни организации и частния сектор, за да обсъдят обширната тема за демокрацията в ЕС. Заключениеята на колоквиума ще се използват в работата на мрежата за сътрудничество на европейските избори, която Комисията ще свика за първи път през януари.

С цел справяне с дезинформацията и гарантиране на устойчивостта на изборния процес, Комисията призовава Европейския парламент и Съвета:

Инициативи в рамките на речта за състоянието на Съюза през 2018 г.:

- да гарантират, че предложените **целеви изменения на Регламента относно финансирането на политическите партии** са въведени навреме за изборите за Европейски парламент през 2019 г..

Писмо за намеренията от 2018 г.:

- да изпълнят бързо и решително действията, предвидени в **Съвместния план за действие за борба с дезинформацията**, представен от Европейската комисия на 5 декември 2018 г..

²⁰ COM(2018) 638 final, 12.9.2018 г.

²¹ COM(2018) 636 final, 12.9.2018 г.

5. Повишаване на киберсигурността

Като част от действията, посочени в съвместното съобщение от септември 2017 г.²² „Устойчивост, възпиране и отбрана: изграждане на силна киберсигурност за ЕС“, съзакондателите проведоха пет тристранни срещи от 13 септември 2018 г. до 10 декември 2018 г. относно предложението за **Акт за киберсигурността**²³ и достигнаха политическо споразумение. Този закон, който ще сега бъде официално приет и ще влезе в сила възможно най-скоро, засилва мандата на Агенцията на ЕС за мрежова и информационна сигурност. С него също така се създава рамка на ЕС за сертифициране на киберсигурността за информационни и комуникационни технологични продукти, услуги и процеси.

Комисията приветства напредъка, постигнат по нейното законодателно предложение относно **непаричните платежни средства**²⁴. С предложените правила ще се актуализира правната уредба на ЕС срещу измамите и подправянето на непарични платежни средства, като се предвидят действия за справяне с новите предизвикателства и технологични разработки като виртуалните валути и мобилните плащания, като се премахнат пречките пред оперативното сътрудничество и се засилят превантивните мерки и помощта за пострадалите. През септември 2018 г. започнаха тристранни обсъждания, последното от които бе проведено на 28 ноември 2018 г. и доведе до временно споразумение. Комисията призовава съзакондателите да приключат преговорите по това досие на следващото тристранно заседание на 12 декември 2018 г.

Въз основа на обявените през 2017 г. амбициозни инициативи в областта на киберсигурността, предложението на Комисията от септември 2018 г. за регламент за създаване на **Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността с Мрежа от национални координационни центрове** има за цел да подкрепи технологичните и промишлените способности в областта на киберсигурността и представлява крайъгълен камък за една Европа, която закриля. Това върви ръка за ръка с основната цел за повишаване на конкурентоспособността на сектора на киберсигурността в Съюза и превръщане на киберсигурността в конкурентно предимство на други европейски промишлени отрасли. Комисията призовава Европейския парламент и Съвета да приемат бързо съответните си мандати за водене на преговори с оглед на започването на тристранни обсъждания във възможно най-кратки срокове, като се вземат предвид текущите преговори по програмата „Цифрова Европа“.

Предвид глобалния характер на кибернетичните заплахи, международното сътрудничество в областта на киберсигурността е от съществено значение. На 23—24 октомври 2018 г. представители на Министерството на вътрешната сигурност на САЩ и Европейската комисия се срещнаха за **семинар относно подходи на политиката за киберсигурност** с цел проучване на възможностите за засилване на сътрудничеството. Участниците установиха няколко възможности за улесняване на двустранната ангажираност и насърчиха допълнително текущия обмен на информация относно съответното сертифициране, управлението на риска по веригата за доставки, управлението на работната сила и уменията, както и приоритетите на научноизследователската и развойната дейност по отношение на киберсигурността.

²² JOIN(2017) 450 final (13.9.2017 г.).

²³ COM(2017) 477 final, 13.9.2017 г.

²⁴ COM(2017) 489 final, 13.9.2017 г.

През последните месеци Европейската служба за външна дейност в сътрудничество с Комисията проведе още един кръг **кибердиалози** със Съединените американски щати (10 септември 2018 г.), Китай (16 ноември 2018 г.) и планира да проведе такъв с Индия на 12 декември 2018 г. По време на кибердиалозите бяха обсъдени изпълнението на нормите за киберпространството, мерките за укрепване на доверието по отношение на киберсигурността и прилагането на международното право за киберпространството. През последните месеци също така бе постигнат значителен напредък в прилагането на рамката за съвместен дипломатически отговор на ЕС срещу зловредни кибердейности („**инструментарий за кибердипломация**“) ²⁵, както беше поискано от Европейския съвет през юни 2018 г. и в неговите заключения от октомври 2018 г. относно въвеждане на ограничителни мерки на ЕС срещу кибернетични атаки.

С цел повишаване на киберсигурността Комисията призовава Европейския парламент и Съвета:

Инициативи в рамките на речта за състоянието на Съюза през 2018 г.:

- да приемат възможно най-скоро своите мандати за водене на преговори по законодателното предложение относно **Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и Мрежата от национални координационни центрове**, за да се постигне възможно най-голям напредък по време на текущия мандат на Европейския парламент.

Други:

- да се финализира постигането на споразумение през декември 2018 г. във връзка със законодателното предложение относно **непаричните платежни средства**.

б. Ограничаване на пространството за действие на терористите

Ефективното разследване, наказателно преследване и издаване на присъди за престъпления се основават до голяма степен на електронните доказателства. Наличието на такива доказателства е особено важно в наказателното преследване на трансгранични престъпления, като например тероризма и киберпрестъпността. Комисията приветства приемането от Съвета по правосъдие и вътрешни работи на 7 декември 2018 г. на общ подход по предложениния регламент на Комисията от април 2018 г. за подобряване на трансграничния достъп до **електронни доказателства** в наказателните разследвания ²⁶. Предвид значението на електронните доказателства за наказателното разследване при почти всички видове престъпления и като взема предвид съвместната декларация, Комисията приканва Европейския парламент да ускори работата си по това предложение с оглед на приемането му в рамките на настоящия законодателен мандат.

По отношение на **международното развитие в областта на електронните доказателства** Комисията следи отблизо развитието на текущите преговори по втори

²⁵ Документ на Съвета 9916/17.

²⁶ COM(2018) 225 final, 17.4.2018 г. Преговорите за съпътстващата го директива за установяване на хармонизирани правила относно определянето на юридически представители за целите на събирането на доказателства по наказателни производства (COM (2018) 226 final, 17.4.2018 г.) ще продължат.

допълнителен протокол към Конвенцията на Съвета на Европа от Будапеща за престъпленията в кибернетичното пространство във връзка с достъпа до електронни доказателства. Освен това, постигането на споразумение със Съединените щати би осигурило правна яснота за правоприлагащите органи от двете страни и би помогнало да се избегнат конфликтни правни задължения за доставчиците на услуги. На срещата на министрите ЕС—САЩ по въпросите на правосъдието и вътрешните работи, която се проведе на 8—9 ноември 2018 г. във Вашингтон, представителите на ЕС и САЩ подчертаха значението на бързия трансграничен достъп до електронни доказателства, както за правоприлагащите, така и за съдебните органи. Намерението на Комисията е да предложи, съвместно и възможно най-скоро, приемането на две препоръки за указания за водене на преговори по тези два международни аспекта, като се вземе под внимание постигнатият напредък в обсъжданията на предложенията относно електронните доказателства и необходимостта от достатъчно яснота относно параметрите и предпазните мерки на бъдещите вътрешни договорености в ЕС.

Предвид значението на предоставянето на достъп на правоприлагащите органи до финансова информация, през април 2018 г. Комисията прие законодателно предложение за **улесняване на използването на финансова и друга информация** за предотвратяването, разкриването, разследването или наказателното преследване на тежки престъпления²⁷. Предложението има за цел да предостави на съответните правоприлагащи органи и служби за възстановяване на активи пряк достъп до информация за банкови сметки, съхранявана в национални централизирани регистри за банковите сметки, и да засили сътрудничеството между националните звена за финансово разузнаване и правоприлагащите органи. На 21 ноември 2018 г. Съветът прие общ подход по това досие. След приемането на доклада от страна на Комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи на 3 декември 2018 г. се очаква Европейският парламент да постигне съгласие по отношение на своя мандат за водене на преговори по време на пленарната сесия през декември 2018 г. Комисията приветства постигнатия напредък и приканва съзаконодателите да придвижат напред междуинституционалните преговори без забавяне, с цел да постигнат съгласие преди изборите за Европейски парламент.

През април 2018 г. Комисията представи законодателно предложение относно **ограниченията относно предлагането на пазара и използването на прекурсори на взривни вещества**²⁸ с цел да се ограничи достъпа до опасни прекурсори на взривни вещества, които могат да се използват злонамерено за производство на самоделни взривни устройства. Предложението има за цел да се преодолеят пропуските по отношение на сигурността чрез редица мерки, като например забраната на допълнителни химични вещества, задължителни проверки на съдебните досиета на лицата, които кандидатстват за лиценз за закупуване на ограничени вещества, и разясняване на факта, че правилата, приложими за икономическите оператори, се прилагат и за дружества, които осъществяват дейност онлайн. Очаква се Комисията на Европейския парламент по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи да приеме доклада си на 10 декември 2018 г. Предвид постигнатия напредък по това досие, Комисията призовава Съвета да приеме своя мандат за водене на преговори още през декември 2018 г. и двамата съзаконодатели да постигнат съгласие по време на текущия мандат на Европейския парламент.

²⁷ COM(2018) 213 final, 17.4.2018 г.

²⁸ COM(2018) 209 final, 17.4.2018 г.

Друго законодателно предложение, внесено от Комисията през април 2018 г., цели повишаване на сигурността на личните карти на гражданите на Съюза и на документите за пребиваване²⁹. В предложението по-специално се въвеждат минимални **защитни елементи за лични карти**, които ще трябва да включват биометрични идентификатори (портретна снимка и два пръстови отпечатъка) в безконтактен чип. Предложението е включено като приоритетно предложение в процес на разглеждане в рамките на работната програма на Комисията за 2019 г. На 14 ноември 2018 г. Съветът прие мандат за започване на преговори с Европейския парламент по предложението. На 3 декември 2018 г. Парламентът постигна съгласие за започването на преговори въз основа на доклада на Комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи. Тристранните обсъждания ще започнат скоро и Комисията се ангажира да подкрепи съзаконодателите за приемането на предложението преди следващите избори за Европейски парламент, което вече е постижимо.

За да се затвори пространството за действие на терористите, Комисията призовава:

Приоритети в рамките на съвместната декларация:

- Европейският парламент да приеме спешно своя мандат за водене на преговори по законодателните предложения относно **електронните доказателства** и да започне незабавно тристранни обсъждания със Съвета;
- Европейският парламент и Съветът да постигнат съгласие по законодателното предложение относно **улесняването на използването на финансова информация** преди изборите за Европейски парламент.

Други:

- Европейският парламент и Съветът да приемат до края на 2018 г. своите мандати за водене на преговори по законодателното предложение за засилване на **ограниченията относно предлагането на пазара и използването на прекурсори на взривни вещества**;
- Европейският парламент и Съветът да постигнат съгласие по законодателното предложение за подобряване на **защитните елементи на националните лични карти и документи за пребиваване**, за да може то да бъде прието преди изборите за Европейски парламент.

III. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДРУГИ ПРИОРИТЕТНИ ДОСИЕТА ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СИГУРНОСТТА

1. Изпълнение на законодателни мерки в рамките на Съюза на сигурност

Пълното и правилно прилагане на договорените мерки е приоритет от първостепенно значение за осигуряването на ползите от един ефективен и истински Съюз на сигурност. Комисията подкрепя активно държавите членки, включително чрез предоставянето на финансиране и чрез улесняване на обмена на най-добри практики. Когато е необходимо, Комисията също така използва изцяло своите правомощия

²⁹ COM(2018) 212 final, 17.4.2018 г.

съгласно Договорите за прилагането на правото на ЕС, включително действия за установяване на нарушения, когато е целесъобразно.

Предвид че крайният срок за изпълнението на **Директивата на ЕС за резервационните данни на пътниците**³⁰ изтече на 25 май 2018 г., Комисията започна процедура за нарушение на 19 юли 2018 г. срещу 14 държави членки за неуведомяване за приемането на национална правна уредба, която транспонира изцяло Директивата³¹ — важен инструмент в борбата с тероризма и тежките престъпления. Оттогава, пет държави членки са уведомили за пълно транспониране.³² Успоредно с това Комисията продължава да подпомага всички държави членки в усилията им за завършване на разработването на техните системи за регистриране на резервационните данни на пътниците, включително чрез улесняване на обмена на информация и най-добри практики.

Крайният срок за транспониране на **Директивата относно борбата с тероризма**³³ изтече на 8 септември 2018 г. На 21 ноември 2018 г. Комисията започна процедури за нарушение срещу 16 държави членки за неуведомяване относно приемането на национално законодателство, с което се транспонира изцяло Директивата.³⁴

Крайният срок за транспониране на **Директивата относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие**³⁵ изтече на 14 септември 2018 г. Поради това на 22 ноември 2018 г. Комисията започна процедури за нарушение срещу 25 държави членки за неуведомяване относно приемането на национално законодателство, с което се транспонира изцяло Директивата³⁶. След откриването на процедури за нарушения още една държава членка уведоми за пълно транспониране на мерки³⁷.

Крайният срок за транспониране на **Директивата относно правоприлагането в областта на защитата на данните**³⁸ в националното право изтече на 6 май 2018 г. На 19 юли 2018 г. Комисията започна процедури за нарушение срещу 19 държави членки за неуведомяване относно приемането на национално законодателство, с което се транспонира изцяло Директивата³⁹.

³⁰ Директива (ЕС) 2016/681, 27.4.2016 г.

³¹ България, Чешката република, Естония, Гърция, Испания, Франция, Кипър, Люксембург, Нидерландия, Австрия, Португалия, Румъния, Словения и Финландия. В момента Комисията получава отговори от държавите членки, включително уведомления за съответното законодателство, които понастоящем се анализират (вж. също бележка под линия 47).

³² България, Франция, Люксембург, Австрия и Гърция (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

³³ Директива (ЕС) 2017/541, 15.3.2017 г.

³⁴ Белгия, България, Чешката република, Естония, Гърция, Испания, Хърватия, Кипър, Литва, Люксембург, Малта, Австрия, Полша, Португалия, Румъния и Словения.

³⁵ Директива (ЕС) 2017/853, 17.5.2017 г.

³⁶ Белгия, България, Чешката република, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Унгария, Малта, Нидерландия, Австрия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Словакия, Финландия, Швеция, Обединеното кралство.

³⁷ Франция (ситуация към 6 декември 2018 г.).

³⁸ Директива (ЕС) 2016/680, 27.4.2016 г.

³⁹ Белгия, България, Чешката република, Естония, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Унгария, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словения и Финландия. В момента Комисията получава отговори от държавите членки, включително уведомления за съответното законодателство, които понастоящем се анализират (вж. също бележка под линия 51).

В съответствие с това, за което държавите членки са изпратили уведомления на Комисията, **Директивата за мрежова и информационна сигурност**⁴⁰ е напълно транспонирана от 21 държави членки и частично транспонирана в други 3 държави членки⁴¹. Комисията извърши проверки *prima facie* за 18 от 21-те държави членки, които потвърдиха, че транспонирането е пълно. На 19 юли 2018 г. Комисията беше започнала процедури за нарушение за липсата на пълно уведомление срещу тези 17 държави членки, които не я бяха уведомили в срока за транспониране, изтекъл на 9 май 2018 г.⁴².

До 9 ноември 2018 г. държавите членки трябваше да представят на Комисията информация за така наречените оператори на основни услуги, установени на тяхна територия, като част от транспонирането на Директивата за мрежова и информационна сигурност. Това са публични и частни субекти, които, съгласно изискванията на директивата, следва да осигурят сигурността на своите мрежови и информационни системи и да докладват сериозни инциденти. До момента 19 държави членки са споделили обратна връзка с Комисията, а 16 са представили на Комисията съответната информация⁴³. Сега Комисията ще оцени получената информация с оглед съставянето на доклад относно съгласуваността на подхода, възприет от държавите членки при процеса на идентифициране.

Комисията също така извършва оценка на транспонирането на **Четвъртата директива относно борбата с изпирането на пари**⁴⁴ и работи, за да гарантира, че правилата се прилагат на място. Комисията започна процедури за нарушение срещу 21 държави членки за неуведомяване относно приемането на национално законодателство, с което се транспонира Директивата⁴⁵. Тя ще продължи да използва правомощията си, когато е целесъобразно, за да гарантира пълното прилагане на тази директива. В допълнение към тази директива, на 3 декември 2018 г. в ЕС влязоха в сила нови наказателноправни мерки за борба с изпирането на пари. Новата директива⁴⁶ ще хармонизира престъпленията и санкциите за изпиране на пари чрез осигуряване на еднакво строги санкции в целия ЕС, като минималното наказание ще е лишаване от свобода за срок от 4 години. Държавите членки разполагат с 24 месеца, за да транспонират директивата и да уведомят Комисията за това.

⁴⁰ Директива (ЕС) 2016/1148, 27.4.2016 г.

⁴¹ България, Чешката република, Дания, Германия, Гърция, Естония, Ирландия, Испания, Франция, Хърватия, Италия, Кипър, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Словения, Словакия, Финландия, Швеция и Обединеното кралство уведомиха за пълно транспониране. Литва, Унгария и Латвия уведомиха за частично транспониране (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁴² Белгия, България, Дания, Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Латвия, Литва, Люксембург, Унгария, Нидерландия, Австрия, Полша, Португалия и Румъния. В момента Комисията получава отговори от държавите членки, включително уведомления за съответното законодателство, които понастоящем се анализират (вж. също бележка под линия 48).

⁴³ Кипър, Чешката република, Германия, Дания, Естония, Испания, Финландия, Франция, Хърватия, Унгария, Литва, Нидерландия, Полша, Португалия, Швеция и Обединеното кралство (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁴⁴ Директива (ЕС) 2015/849, 20.5.2015 г.

⁴⁵ Белгия, България, Дания, Естония, Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Австрия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия и Финландия.

⁴⁶ Директива (ЕС) 2018/1673 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. за борба с изпирането на пари по наказателноправен ред.

Комисията призовава всички държави членки да изпълняват и прилагат изцяло всички мерки и инструменти на ЕС, договорени в рамките на Съюза на сигурност.

Тъй като сроковете за транспониране са изтекли, Комисията започна процедури за нарушение и призовава държавите членки спешно да предприемат необходимите мерки за пълно транспониране на следните директиви в националното законодателство и да информират Комисията за това:

- **Директивата на ЕС за резервационните данни на пътниците**, по отношение на която 6 държави членки все още не са подали уведомление за транспониране в националното законодателство, а 3 държави членки трябва да допълнят уведомленията си за транспониране⁴⁷;
- **Директивата за мрежова и информационна сигурност**, по отношение на която 4 държави членки все още не са подали уведомление за транспониране в националното законодателство, а 3 държави членки трябва да допълнят уведомленията си за транспониране;⁴⁸
- **Директивата относно борбата с тероризма**, по отношение на която 7 държави членки все още не са подали уведомление за транспониране в националното законодателство, а 9 държави членки трябва да допълнят уведомлението си за транспониране⁴⁹;
- **Директивата относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие**, по отношение на която 19 държави членки все още не са подали уведомление за транспониране в националното законодателство, а 5 държави членки трябва да допълнят уведомленията си за транспониране⁵⁰;
- **Директивата относно правоприлагането в областта на защитата на данните**, по отношение на която 11 държави членки все още не са подали уведомление за транспониране в националното законодателство, а 2 държави членки трябва да допълнят уведомленията си за транспониране⁵¹; както и

⁴⁷ Испания, Кипър, Нидерландия, Португалия, Румъния и Финландия все още не са уведомили за транспонирането. Чешката република, Естония и Словения са уведомили за частично транспониране и трябва да допълнят уведомленията си за транспониране (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁴⁸ Белгия, Люксембург, Австрия и Румъния все още не са уведомили за транспонирането. Литва, Унгария и Латвия са уведомили за частично транспониране и трябва да допълнят уведомленията си за транспониране (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁴⁹ България, Гърция, Кипър, Люксембург, Малта, Полша и Румъния все още не са уведомили за транспонирането. Белгия, Чешката република, Естония, Испания, Хърватия, Литва, Австрия, Португалия и Словения са уведомили за частично транспониране и трябва да допълнят уведомленията си за транспониране (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁵⁰ Белгия, България, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Испания, Кипър, Латвия, Люксембург, Унгария, Нидерландия, Австрия, Полша, Румъния, Словения, Словакия, Финландия и Швеция все още не са уведомили за транспонирането. Чешката република, Литва, Малта, Португалия и Обединеното кралство са уведомили за частично транспониране и трябва да допълнят уведомленията си за транспониране (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁵¹ България, Естония, Гърция, Испания, Кипър, Латвия, Нидерландия, Полша, Румъния, Словения и Финландия все още не са уведомили за транспонирането. Чешката република и Португалия са уведомили за частично транспониране и трябва да допълнят уведомленията си за транспониране (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

- **Четвъртата директива относно борбата с изпирането на пари**, по отношение на която 3 държави членки трябва да допълнят уведомленията си за транспониране⁵².

2. Подготвеност и защита

Една година след приемането на Плана за действие на Комисията за 2017 г. относно **защитата на обществените пространства**⁵³ е постигнат значителен напредък по отношение на неговото изпълнение във всички области, със специален акцент върху предоставянето на насоки и финансиране от страна на ЕС в подкрепа на държавите членки.

Бяха проведени шест срещи с публични органи и частни оператори, за да се споделят добри практики и да се обмени информация относно начина, по който операторите и публичните органи могат да укрепят сигурността на различни видове обществени пространства, включително хотели, търговски центрове, транспортни центрове, стадиони и културни центрове. Въпреки че публичните органи и операторите предприемат инициативи за укрепване на сигурността в техните центрове, срещите показаха, че все още са налице предизвикателства и пропуски. Докато някои сектори разполагат с добре развита култура на сигурност, други едва сега въвеждат по-систематични подходи за защитата на техните центрове. Форумът на частните оператори — група, ръководена от Комисията, за насърчаване на публично-частните партньорства за сигурност, проведе заседание с участието на всички сектори на 26 ноември 2018 г. Участниците приветстваха насоките, предоставени от службите на Комисията за определяне на добри практики за мерките, които операторите и публичните органи следва да въведат за укрепване на сигурността на обществените пространства.

След техническия семинар със специалисти по градоустройство и местни служители по сигурността от европейски градове, проведен от Комисията през юни 2018 г., Съвместният изследователски център на Комисията изготви два доклада за преглед на съществуващите насоки за защита на обществените пространства и ограничителни системи. Освен това бяха изготвени и първи по рода си европейски насоки относно избора на подходящи бариерни решения, които позволяват на специалистите по градоустройство да подобрят градската сигурност без да създават градски центрове, приличащи на крепости.

Финансирането от ЕС също подкрепя тази работа. По линия на поканата за представяне на предложения за защита на фонд „Вътрешна сигурност — Полиция“ 2017 г. бяха избрани осем проекта, които се фокусират върху защитата на обществените пространства, като се започне от концепции за градска сигурност, укрепване на сигурността още при проектирането, защита срещу нападения с превозни средства, подобряване на нивото на защита в железопътната сигурност и разработване на концепции за обучение, както и кампании за повишаване на осведомеността. Понататъшните действия ще бъдат финансирани по поканата от 2018 г. за представяне на

⁵² Люксембург, Австрия и Румъния са уведомили за частично транспониране и трябва да допълнят уведомленията си за транспониране. Останалите 18 държави членки са уведомили за пълно транспониране и оценката от страна на Комисията е в ход (актуално състояние към 6 декември 2018 г.).

⁵³ COM (2017) 612 final, 18.10.2017 г.

предложения в рамките на фонд „Вътрешна сигурност — Полиция“⁵⁴. Открита е и покана за представяне на предложения по линия на инициативата „Иновативни дейности за градско развитие“ като част от Европейския фонд за регионално развитие,⁵⁵ която цели да предостави на градовете иновативни решения за справяне с градските предизвикателства, свързани със сигурността. Освен това специална покана за научни изследвания е включена в работната програма „Сигурни общества“ на „Хоризонт 2020“ за периода 2018—2020 г. с цел разработване на иновативни решения за защита на обществените пространства.

Както беше поискано от Европейския съвет на заседанията му от март 2018 г. и октомври 2018 г., Комисията засили действията си срещу химически, биологични, радиологични и ядрени заплахи и сътрудничеството си с държавите членки, по-специално във връзка с химически заплахи. Експерти от Комисията и държавите членки разработиха общ списък на химическите вещества, предизвикващи безпокойство, и ще работят заедно с производителите за подобряване на способността за откриването им. Комисията също така започна диалог с частния сектор, за да проучи възможностите за намаляване на достъпа на терористите до химически вещества, които могат да бъдат използвани като прекурсори за химически атаки. Комисията също така провежда образователна кампания в специален Европейски център за обучение по ядрена сигурност, с цел да се обучат националните правоприлагащи органи за откриването на радиологични и ядрени материали. Над 100 полицейски служители ще се обучават с помощта на сложно оборудване и истински ядрени материали, за да бъдат по-добре подготвени за нападение с потенциална мръсна бомба.

Като последващи действия във връзка със заключенията на Европейския съвет от юни 2018 г., Съветът по външни работи прие на 15 октомври 2018 г. **нов режим за ограничителни мерки** за справяне с употребата и разпространението на химическо оръжие. Той ще позволи на ЕС да налага санкции, състоящи се от забрана за пътуване до ЕС и замразяване на активи за определени лица и образувания, които участват в разработването и употребата на химическо оръжие навсякъде, независимо от тяхното гражданство или местонахождение⁵⁶.

От 5 ноември до 23 ноември 2018 г., ЕС и НАТО проведоха **Хибридно учение ЕС—НАТО** под формата на паралелно и координирано упражнение. Целта е в безопасна среда да се подобри и засили способността на ЕС да реагира на сложни кризи от хибридно естество с вътрешно и външно измерение, както и да се подобри сътрудничеството с НАТО. Учението включваше съответните институции и органи на ЕС, с участието на 25 държави членки плюс Норвегия и осем агенции на ЕС. Швейцария действа в качеството на наблюдател.

Що се отнася до **подготвеността и защитата**, Комисията:

- призовава държавите членки да работят в посока на цялостното изпълнение на плана за действие, с цел повишаване на подготвеността срещу химически,

⁵⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police/union-actions_en, поканата е отворена до 16 януари 2019 г.

⁵⁵ <https://www.uia-initiative.eu/en/urban-security>, поканата е отворена до 31 януари 2019 г.

⁵⁶ Регламент (ЕС) 2018/1542 на Съвета от 15 октомври 2018 г. относно ограничителните мерки срещу разпространението и употребата на химическо оръжие.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1542>

биологични, радиологични и ядрени рискове до края на 2019 г.;

- призовава държавите членки и частния сектор да засилят сътрудничеството с цел да подобрят защитата на обществените пространства и да работят в посока на цялостното изпълнение на Плана за действие относно защита на обществените пространства.

3. Изследвания в областта на сигурността

Научните изследвания в областта на сигурността в ЕС са един от градивните елементи на Съюза на сигурност, който създава условия за иновации в технологиите и знанията, които са от решаващо значение за развитието на способностите за справяне с днешните предизвикателства, свързани със сигурността, за предвиждането на бъдещи заплахи и за допринасянето за по-голяма конкурентоспособност на европейския отрасъл на сигурността. Това е особено важно предвид необходимостта да се разгледат стратегически въпроси, свързани със сигурността, като например цифровата инфраструктура на веригата на доставки и произхода на технологичните компоненти.

В сравнение с други сфери, финансирането от ЕС е от решаващо значение за изследванията в областта на сигурността, като представлява около 50 % от общото публично финансиране за научни изследвания в областта на сигурността на равнището на ЕС и на национално равнище⁵⁷. От стартирането на научните изследвания в областта на сигурността на равнището на ЕС през 2007 г. ЕС е предоставил над 2 милиарда евро финансиране за над 400 проекта, включително в области, които са обект на политиките на ЕС, като например скенери за проверка на пътниците на летищата, усъвършенствана криминалистика, инструменти за справяне с онлайн радикализацията, методи за събиране на електронни доказателства в наказателни производства, както и технологии, използвани от екипите за първоначално реагиране. Бъдещите технологични тенденции, като например изкуственият интелект, когнитивните системи и анализът на данни също са добре представени в текущи проекти.

Проведените наскоро проекти са демонстрирали пряката връзка между научните изследвания и прилагането и развитието на политиките: по отношение на граничната сигурност и управлението на веригата за доставки⁵⁸, във връзка с химическите, биологичните, радиологичните и ядрените рискове⁵⁹, при обработката на електронни доказателства⁶⁰, и в областта на морското наблюдение⁶¹.

⁵⁷ Само осем държави членки са декларирали наличие на структурирана национална програма за изследвания в сферата на сигурността.

⁵⁸ Проектът CORE е пионер в използването на технологията на блок-веригата при управлението на веригата за доставки. Няколко големи логистични компании, като например MAERSK-IBM, Seacon Logistics и Royal Flora Holland използват разработките по CORE за изграждането на своите логистични интернет системи, идентификационен код на проект 603993, FP7-SEC-2013-1, начало — 1.5.2014 г., повече информация може да бъде намерена на адрес: https://cordis.europa.eu/project/rcn/188515_en.html

⁵⁹ Проектът TOXITRIAGE предостави лесно използвана детекторна система за химически и биологични заплахи и ефективен координационен механизъм за разпределяне на пострадалите лица, включващ различни екипи за първоначално реагиране, идентификационен код на проект 653409, H2020-DRS-2014, начало — 1.9.2015 г., повече информация може да бъде намерена на адрес: https://cordis.europa.eu/project/rcn/194860_en.html

⁶⁰ Проектът EVIDENCE очерта пътна карта, в която се определят стратегиите, целите и действията, необходими за създаване на обща европейска рамка за правилното и хармонизирано обработване на електронни доказателства. Тези резултати бяха използвани като входни данни за оценката на

Предвид особения характер на сектора за сигурност (в който пазарът е представен главно от публични органи), целесъобразното използване на резултатите от научни изследвания може да се гарантира само, ако изследването е признато като един от основните градивни елементи на един по-широк процес на развиване на способностите, който обединява политици, специалисти, представители на промишлеността и академичните среди. Прякото участие на всички заинтересовани страни на ранен етап е от основно значение за установяването на пропуски в способностите и за определяне на приоритетите по отношение на способностите, които могат да доведат до изследвания, когато е необходимо. Комисията работи в тясно сътрудничество с всички съответни заинтересовани страни, за да насърчи този подход.

За да се повиши осведомеността по отношение на резултатите, на 5—6 декември, **събитието за 2018 г., посветено на научните изследвания** събра в Брюксел около 900 заинтересовани страни от цяла Европа, за да се покаже въздействието на финансираните от ЕС научни изследвания в областта на сигурността. Същата седмица се проведе събиране на „потребителската общност за безопасни, сигурни и устойчиви общества“, което включваше специални групи за обсъждане на поредица от теми относно изследвания в областта на сигурността, както и годишното заседание на Международния форум за постигане на напредък в иновациите за екипите за първоначално реагиране.

Като част от предложението си за бъдещата рамкова програма за научни изследвания и иновации („Хоризонт Европа“, част от следващата многогодишна финансова рамка, която обхваща периода 2021—2027 г.), Комисията уточнява, че изследванията в областта на сигурността следва да продължат да бъдат важен приоритет. Програмата „Хоризонт Европа“ ще има за цел да постигне по-голямо взаимно допълване с други програми за изследвания в области като отбраната, както и взаимодействия със съответните програми за финансиране, като например фонда „Вътрешна сигурност“, Фонда за интегрирано управление на границите, включващ инструмента за управление на границите и визите, програмата „Цифрова Европа“ и регионалните фондове. Програмата също така ще бъде насочена към по-нататъшно засилване на ролята на агенциите на ЕС и специалистите в целия цикъл от научни изследвания.

На 7 декември 2018 г. Комисията прие съобщение и координиран план за действие⁶² относно съвместната работа по отношение на **изкуствения интелект**, което включва необходимостта да се увеличат максимално ползите от изкуствения интелект в сектора на сигурността, включително за правоприлагащите агенции и бизнеса. Чрез

въздействието от етапа на създаване за законодателното предложение на Комисията в тази област, идентификационен код на проект 608185, FP7-SEC-2013-1, начало — 1.3.2014 г., повече информация може да бъде намерена на адрес: https://cordis.europa.eu/project/rcn/185514_en.html

⁶¹ Проектът CLOSEYE е първият пример за това как финансираните от ЕС научни изследвания биха могли да стеснят дистанцията между установяването на пропуските в капацитета и внедряването на технологични решения за коригирането на подобни пропуски. Въз основа на предишни финансирани от ЕС научни изследвания относно наблюдението на морските граници, този проект доведе до решения за подобряване на откриването, идентифицирането и проследяването на малки лодки в открито море. В резултат на това два органа на държави членки от Испания и Португалия започнаха инициатива за възлагане на обществени поръчки въз основа на резултатите от CLOSEYE. Испания следователно използва инструмента за финансово подпомагане за външните граници, за да се възползва изцяло от взаимодействията между тези различни фондове на ЕС. Идентификационен код на проекта 313184, FP7-SEC-2012-1, начало — 1.4.2013 г., повече информация може да бъде намерена на адрес: https://cordis.europa.eu/project/rcn/108227_en.html

⁶² COM (2018) 795 final, 7.12.2018 г.

координирания план за действие Комисията възнамерява да превърне принципите в конкретни действия, които да бъдат изпълнени съвместно от Комисията и държавите членки. Всичките три свързани със сигурността аспекти при изкуствения интелект⁶³ са широко застъпени във всички дейности — от научните изследвания до пускането на пазара на тези технологии.

Комисията е поела ангажимент да включи обсъждането относно рисковете и възможностите, свързани с изкуствения интелект, в по-широкообхватна стратегия за развитие за сигурност, като се вземат предвид различните сценарии, потребностите, пропуските и алтернативите, които са специфични за всяка сфера на сигурността. Освен това Комисията възнамерява да обсъди с Програмния комитет по направление „Сигурни общества“ включването на съответно действие в работната програма „Хоризонт 2020“ за 2020 г.

По отношение на **изследванията в областта на сигурността**, Комисията ще:

- отпрати покани за представяне на предложения за 2019 г. по програма „Сигурни общества“ на „Хоризонт 2020“ между март 2019 г. и август 2019 г.

4. Външно измерение

ЕС имаше ценен обмен с партньори от САЩ на **срещата на министрите на правосъдието и вътрешните работи от ЕС и САЩ** на 8 и 9 ноември 2018 г. във Вашингтон, като потвърди своя ангажимент за съвместно справяне с общите предизвикателства в областта на правосъдието и вътрешните работи. По-специално, всички подчертаха значението на ефективния обмен на информация в усилията им за борба с тероризма. ЕС и САЩ подчертаха значението на споделянето на информация за резервационните данни на пътниците, като средство за предотвратяване на пътуванията на терористи, и се споразумяха да се подготвят за съвместна оценка през 2019 г. в съответствие с разпоредбите на Споразумението между ЕС и САЩ относно резервационните данни на пътниците. Освен това ЕС и САЩ потвърдиха, че дават приоритет на борбата с киберпрестъпността и повишаването на киберсигурността. Двете страни се споразумяха да проучат възможността за споразумение между ЕС и САЩ относно електронните доказателства. Европейският съюз и Съединените американски щати също така признаха, че е необходимо да засилят усилията си за справяне с предизвикателството, свързано с използването на интернет от терористи за контролиране и вдъхновяване на атаки, като същевременно се зачитат индивидуалните права, в т.ч. свободата на словото. Двете страни признаха, че избирателните система в демократичните държави са изправени пред безпрецедентни предизвикателства, които изискват сътрудничество и обмен на най-добри практики между държави със сходни възгледи. Европейският съюз и Съединените американски щати се споразумяха да

⁶³ Киберсигурността на базираните на изкуствен интелект технологии, използването на изкуствен интелект за целите на сигурността, включително за предотвратяване, откриване и разследване на криминални престъпления и актове на тероризъм, както и предотвратяването на злонамерено и престъпното използване на изкуствен интелект.

установят редовен диалог по тези въпроси, като се започне от следващата Среца на висшите служители през 2019 г.⁶⁴.

Преговорите между ЕС и Канада за **преразглеждане на Споразумението за резервационните данни на пътниците** продължиха. Комисията ще продължи редовно да информира Съвета и Комисията на Европейския парламент по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи относно постигнатия напредък.

На 30 ноември 2018 г. се проведе първият кръг на преговорите за споразумение между ЕС и Турция за обмен на лични данни между Европол и турските компетентни органи за борба с тежката престъпност и тероризма. Освен това Комисията е в контакт с израелските власти с оглед на провеждането на първи кръг от преговори с Израел. На 3 декември 2018 г. беше проведена среща между ЕС и представители от Алжир, Египет, Йордания, Ливан, Мароко и Тунис, за да се обсъди възможността за бъдещото сътрудничество между правоприлагащите органи в тези държави и Европол, включително чрез работни договорености и с оглед на възможни споразумения, които да позволяват обмена на лични данни.

ЕС продължава да се стреми към **диалози по въпросите на борбата с тероризма** с държави партньори. На 12 ноември 2018 г., по време на диалога между ЕС и Индия по въпросите на борбата с тероризма в Брюксел бяха обсъдени обмена на информация, използването на интернет за терористични цели и евентуално сътрудничество с Европол. На 29 ноември 2018 г., по време на диалога между ЕС и Пакистан по въпросите на борбата с тероризма в Брюксел бяха обсъдени усилията за борба с финансирането на тероризма в контекста на Специалната група за финансови действия. По време на диалога между ЕС и Алжир относно борбата с тероризма и регионалната сигурност, проведен на 12 ноември 2018 г. в Алжир под ръководството на върховния представител/заместник-председателя Могерини, бяха обсъдени усилията за възстановяването на сигурността в Либия и Сахел. Първа среща на висшите служители на ЕС и Кувейт се проведе в Брюксел на 27 ноември 2018 г. с цел обсъждане на възможности за по-нататъшен обмен и потенциално бъдещо сътрудничество по въпроси, свързани с борбата с тероризма, организираната престъпност и киберсигурността.

През ноември 2018 г. за първи път иракски военни и правоприлагащи органи преминаха обучение по събиране на доказателства от бойното поле в центъра за обучение на италиански карабинери към Центъра за високи постижения на НАТО за поддържане на обществен ред и стабилност, намиращ се във Виченца, Италия. Това обучение е част от тригодишен проект на ЕС, Интерпол и НАТО, който има за цел да гарантира, че лицата, които са свързани с тежки престъпления и тероризъм в зони на конфликт, ще бъдат изправени пред правосъдието. Този проект е конкретно действие на ЕС, свързано с изграждането на капацитет по отношение на правомерното събиране на доказателства за престъпления, извършени от активисти на Даиш, което в крайна сметка би могло да доведе до засилване на международното сътрудничество между правоприлагащите агенции на Ирак и на ЕС.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докладът показва добрия напредък, постигнат в работата по създаването на ефективен

⁶⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/11/09/joint-eu-u-s-statement-following-the-eu-u-s-justice-and-home-affairs-ministerial-meeting/#>

и истински Съюз на сигурност. Наред с това обаче, той подчертава, че все още са необходими повече усилия от страна на съзаконодателите и държавите членки за приключването на законодателните процеси и прилагането на приетите мерки, за да може за гражданите на ЕС да бъде осигурена една засилена вътрешна сигурност. С оглед на изборите за Европейски парламент през май 2019 г. идните седмици ще бъдат решаващи за постигането на по-нататъшен напредък по разработването и въвеждането на подходящи политики за сигурност на равнище ЕС.